

ТАРАСЕНКО Ю. В.

викладач

Національна академія національної гвардії України

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ОТРИМАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЛЕНАМИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Стаття присвячена аналізу програми освітнього кредитування в Україні та закордоном як одного з методів фінансування отримання вищої освіти, завдяки якому зменшується тягар з фінансів домогосподарств та надається можливість рівного доступу до освіти. Запропоновано введення цільового використання коштів державної підтримки дітей. Надано авторське тлумачення цих коштів та розроблено основи формування соціального фонду. На основі цього формується вдосконалений механізм державної підтримки дітей, що розширює фінансові можливості домогосподарств та підвищує соціальний ефект.

Ключові слова: фінансування вищої освіти, освітнє кредитування, державна допомога при народженні дитини.

ТАРАСЕНКО Ю. В.

преподаватель

Национальная академия национальной гвардии Украины

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ПОЛУЧЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ЧЛЕНАМИ ДОМОХОЗЯЙСТВ

Статья посвящена анализу программы образовательного кредитования в Украине и за рубежом как одного из методов финансирования получения высшего образования, благодаря которому уменьшается финансовое бремя на домохозяйства и предоставляется возможность равного доступа к образованию. Предложено введение целевого использования средств государственной поддержки детей. Сформулировано авторское толкование этих средств и разработаны основы формирования социального фонда. На основе этого формируется усовершенствованный механизм государственной поддержки детей, расширяются финансовые возможности домохозяйств и повышается социальный эффект.

Ключевые слова: финансирование высшего образования, образовательное кредитование, государственная помощь при рождении ребенка.

TARASENKO Y. V.

instructor

The National Academy of the National Guard of Ukraine

IMPROVEMENT OF STATE SUPPORT OF HIGHER EDUCATION OF HOUSEHOLD MEMBERS

This article is devoted to the analysis of a loan support program of higher education in Ukraine and abroad as one of the key methods in completing a degree program. It shows that the lending system allows to lower the money burden on a household and provides an equal opportunity to access higher education. It is suggested to implement a government regulated system to support the education. The article describes author's interpretation of this method and discusses the fundamentals of social funds implementation. Social funds are believed to be the base of an improved mechanism of governmental support much needed in education. It's also discussed that social funds create more opportunities for people to access education. This clearly has a rising social effect.

Key words: higher education financing, higher education lending, governmental aid for a newborn.

yvtarascenko@mail.ru

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку економіки вимагають переосмислення ролі вищої освіти у розбудові економіки та житті суспільства. Ці тенденції загострюють питання, яке досить актуально стоїть в нашій країні – пошук джерел фінансування вищої освіти. В Україні цей пошук неминуче призводить до того, що домогосподарства виступають основним споживачем і інвестором в цій сфері. Вони

набувають все більшого значення для розвитку економіки країни, так частка ресурсів домогосподарств у фінансуванні вищої освіти займає понад 50% загальних видатків на її здобуття. Виходячи із загальної структури видатків домогосподарств та вартості освіти, постає необхідність втручання держави у цей процес – налагодження розвитку державної підтримки домогосподарств при фінансуванні освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем фінансового забезпечення вищої освіти присвячені праці українських та зарубіжних учених, таких як В. Андрієнко, Н. Барр, Г. Беккер, Д. Богиня, Т. Боголіб, Ю. Васильєв, Н. Верхоглядова, В. Вишневський, А. Віфлеємський, Д. Вредвелд, О. Галушко, В. Глухов, О. Грیشнова, Е. Денісон, А. Єгоршин, С. Каламбет, Л. Кузьменко, Ю. Лисенко, В. Марцинкевич, Дж. Мінцер, П. Ніборг, Ф. Ньюман, В. Огаренко, С. Салига, Дж. Стігліц, С. Струмлілн, А. Таркуцяк, М. Трой, С. Турайлич, М. Федоров, А. Федотов, К. Хюфнер, В. Чудінов, М. Чумаченко, І. Чучалін, Т. Шульц, О. Яришко.

Виклад основного матеріалу. Фінансування вищої освіти пов'язане з комплексом проблем усієї фінансової системи. Здатність фінансової системи України реагувати на потреби у зміні фінансування системи вищої освіти прямо залежить від її стану та ступеня розвитку, які досліджувалися у статті О. Глущенко [1]. Отримання вищої освіти пов'язане з витратами, які несе держава або домогосподарство. Навіть у випадках безкоштовного отримання вищої освіти домогосподарства несуть видатки з забезпечення навчального процесу та проживання. Фінансове забезпечення вищої освіти домогосподарствами може здійснюватись двома методами: самофінансування та кредитування. Якщо самофінансування повністю залежить від фінансових можливостей домогосподарств, то кредитування залежить також від економічного становища в державі. Для того, щоб послабити фінансовий тиск на домогосподарства при обмеженому бюджетному фінансуванні використовуються інструменти фінансової допомоги, одним з яких є освітній кредит.

В зарубіжних країнах цей напрям фінансування отримав достатній розвиток та досить поширений. В Україна та Росії комерційні банки скоротили пропозиції освітніх кредитів або зовсім відмовились від такого продукту. Це пов'язано з тим, що цей кредит був довгостроковим та майже незабезпеченим, що відносило його до групи ризику та мало прояв у встановленні високої вартості. Попит на освітні кредити існує, але його фактичні показники відрізняються від потенційних, так як умови освітнього кредитування не відповідають можливостям домогосподарств, що призводить до того, що краще обрати будь-яку безкоштовну освіту, ніж на все життя взяти на себе тягар кредиту. Окрім умов кредитування, ця ситуація також обумовлена невизначеністю майбутніх доходів та можливістю працевлаштування. Участь держави в процесі кредитування різна: держава може виступати гарантом повернення позики або субсидіювати частину відсотка за кредит. Тобто державна підтримка фінансування вищої освіти якраз і виступає у вигляді пільгового освітнього кредиту. В кожній країні існує своя програма підтримки освітнього кредитування, вона відрізняється деякими умовами кредитування та роллю державної підтримки. Розробка прийнятних умов кредитування та залучення держави в ролі гаранта або субсидіюванні частини відсотків може підвищити попит на ці кредити до 70–80% [2].

Освітнє кредитування розвивається у багатьох країнах та має свої особливості в кожній з них, воно поширене навіть у країнах, де вища освіта безкоштовна. У деяких країнах освітнє кредитування відкриває доступ до професійної освіти сім'ям з малим достатком, в інших – воно пов'язане також з регулюванням державою ціни на освітні послуги, така практика існує в Казахстані та Китаї. Хоча в країнах Європи та Америці цей вид кредитування досить розвинений, він все одно змінюється та вдосконалюється. Розглянемо та порівняємо умови освітнього кредитування в деяких країнах світу.

Так, в Німеччині відсоткова ставка складає від 5,95 до 8,38% на 25 років і в разі неповернення кредиту Банк розвитку Німеччини бере на себе цей ризик.

У Великобританії студенти мають можливість отримувати кредит на освіту та повертати його у розмірі 9% після закінчення освіти. Відсоткова ставка залежить від рівня

інфляції в країні, але не може перевищувати банківської ставки плюс 1%. Повернення кредиту починається після закінчення навчання, коли дохід боржника перевищує встановлений поріг рівень. Списання відбувається службою внутрішніх доходів у вигляді відсотка від доходу і триває поки боржник не сплатить увесь борг або не досягне 65 віку чи стане інвалідом. В разі неповернення кредиту протягом 25 років для незабезпечених сімей кредит списується [3].

В США досить розвинена система кредитування, тому й пропозицій освітнього кредитування існує декілька:

- студентська позика (student loan),
- батьківська позика (parent loan),
- приватна позика (private loan).

А також четвертий тип – об'єднана позика (consolidation loan), тобто дозволяє позичальникові об'єднати всі свої позики в одну позика для спрощення виплати. Розглянемо студентську позика, яка називається «кредит Стаффорда». Цей вид кредиту має низьку відсоткову ставку та не потребує додаткового забезпечення. Кредит Стаффорда може бути субсидіарним, тобто відсотки за кредитом під час навчання оплачуються урядом, і не субсидіарним – студент сам платить відсотки, хоча є можливість відстрочити виплати до закінчення навчання. Для отримання субсидійованої форми, потрібно продемонструвати фінансову необхідність у ній. А не субсидійований кредит може отримати будь-який студент, незалежно від фінансового становища. Відсоткова ставка за освітніми кредитами в США може бути від 2 до 9 %, а для незабезпечених сімей відсотки сплачує уряд США. Виплати за цими кредитами настають після отримання освіти та надається 10 років на погашення [4].

У Норвегії освітні кредити видаються під 7,5%, якщо кредит не перевищує семи років, та під 8,5%, якщо на строк більше семи років. Відсотки починають нараховуватись після закінчення навчання, а різницю між доходами та видатками по кредиту сплачує держава. Погашення кредиту починається також після закінчення навчання, а списання боргу можливе лише у випадках, коли боржник стає інвалідом чи помирає. Строк кредитування 20 років [3].

У Данії протягом навчання процентна ставка за освітнім кредитом складає 4%, а після закінчення вона дорівнює процентній ставці Центрального банку Данії. Строк кредиту від 7 до 15 років [5].

Навіть у Швеції, де отримання освіти є безкоштовним, державні кредитні контори видають освітні кредити, які покривають супутні видатки на освіту. Розмір кредиту встановлюється від 17 до 23 тисяч доларів США під 1,5–2% річних. Строк повернення кредиту не обмежується. Причиною зупинки процесу кредитування виступає лише невиконання навчального плану за звітній період. Повернення кредиту починається після закінчення навчання і залежить від розміру доходів, а саме: стягується 4% від річного доходу через податкову систему [3].

В Австралії та Новій Зеландії також погашення кредитів відбувається через податкову систему і залежить від рівня доходів громадянина. Якщо дохід нижчий за встановлений рівень, то платежі призупиняються [6].

В Фінляндії освітнє кредитування здійснюється комерційними банками, де усі умови встановлюють згідно з договором, але держава відіграє важливу роль як гарант, що робить ці кредити доступними. Держава гарантує повернення боргу та сплату відсотків по ньому, якщо у боржника відсутня робота, військова служба або відпустка по догляду за дитиною [3].

В Білорусії освітні кредити видаються сім'ям, в яких середньомісячний дохід на кожного члена сім'ї менший за 160 доларів США. Банк покриває 70% річного платежу за навчання. Відсоткова ставка дорівнює ½ ставки рефінансування Національного банку Білорусії. В банк потрібно пред'явити довідку про доходи, а також наявність платоспроможного поручителя. Погашення кредиту розпочинається через місяць після завершення навчання, строк погашення складає п'ять років. Якщо студента відраховують за академічну заборгованість, ВНЗ повертає гроші в банк, а студент повинен сплатити відсотки за кредит.

В Росії поряд з освітніми кредитами існують пільгові освітні кредити з державним субсидюванням. Ця програма стартувала у квітні 2010 року та поки що не набула широкого розвитку, в ній приймає участь невелика кількість комерційних банків та вищих навчальних закладів. Пропонується пільгова відсоткова ставка у розмірі 5,06%, яка формується 1/4 ставки рефінансування центральним банком Росії з доданням 3%, а 3/4 ставки рефінансування банкам відшкодовує держава. Строк кредитування 15 років: п'ять років навчання та десять років професійної діяльності. Забезпечення для цього кредиту не береться, потрібна лише довідка про якісне навчання. Також до переваг цього кредитування відноситься відстрочка оплати кредиту та частки відсотків по ньому протягом навчання та на три місяці після її завершення [7].

Протягом останніх років майже усі країни, де розвивається освітнє кредитування, пов'язують його з результатами навчання. Вимоги до якості навчання різняться: це може бути виконання навчального плану, або закінчення семестру без заборгованостей, або встановлений відсоток складених іспитів у строк. Це головний критерій для продовження процесу кредитування, пов'язаний з навчальним процесом.

Розглянувши умови освітнього кредитування деяких країн, можна відзначити спільні риси цих програм: доступна процентна ставка, довгостроковий термін кредитування, відстрочка у погашенні кредиту на період навчання, а також залежність відсотка повернення кредиту від доходів позичальника. Участь держави як гаранта або субсидювання відсоткових ставок по кредиту роблять ці кредити доступними та поширеними серед споживачів.

В Україні також існує пільгове освітнє кредитування. За цією програмою першочергове право на кредит мають діти-сироти, діти, позбавлені батьківської опіки, інваліди 1-2 групи чи абітурієнти з багатодітних та малозабезпечених родин. Термін погашення 15 років, починаючи з дванадцятого місяця після закінчення навчання у вищому навчальному закладі; ставка по кредиту 3%; термін кредитування на 4 роки. Якщо студент після закінчення ВНЗ відпрацював у державній чи комунальній організації села за своєю спеціальністю 5 років, то сума боргу йому скасовується. Абітурієнти, які мають дітей, мають пільги при сплаті відсотків за користування кредитом. Розвиток цього виду кредитування не дуже поширений, так як сума коштів досить обмежена, існують труднощі в оформленні кредиту, а також недостатня освіченість населення про таку можливість отримання вищої освіти [8].

Програма пільгового освітнього кредитування в Україні має схожі умови з закордонними: доступна відсоткова ставка, достатній термін погашення, що вказує на її соціальну спрямованість. Але є і відмінності, які призводять до обмежень у попиті на нього з боку споживачів, та незацікавленість у цій програмі з боку держави, яка несе ризик неповернення кредиту. До цих відмінностей, які сповільнюють розвиток пільгового освітнього кредитування, відносяться: обмеженість бюджетних коштів для кредитування (рис. 1), відсутність гарантії повернення кредиту. Досвід інших країн свідчить, що повної гарантії повернення освітнього кредиту навіть за пільгових умов не існує, але ризик неповернення можна знизити, пов'язавши повернення кредиту з відрахуваннями з доходів, а обмеженість коштів можна розширити, скориставшись досвідом Росії, та включивши комерційні банки до цієї програми.

Отже, вдосконалення програми пільгового освітнього кредитування в Україні надасть можливість вирішити низьку соціальних проблем, розширити джерела залучення фінансових ресурсів до системи вищої освіти, зменшити фінансовий тягар на домогосподарства та диференціювати методи фінансування отримання вищої освіти.

Розвиток ринку фінансових послуг та реалії мінливості економічної сфери дають підстави розглядати пільгове освітнє кредитування не лише, як окремий метод фінансування, а як складову соціальної розбудови країни. В основі існуючої програми пільгового кредитування знаходяться бюджетні кошти, які мають соціальне спрямування, що підвищує необхідність зниження ризиків, пов'язаних з цією програмою. Одним з основних, як зазначалось вище, є ризик неповернення коштів або забезпеченості, виходячи з цього

розглянемо пільгове освітнє кредитування з двох позицій: управління соціальними коштами та програми кредитування.

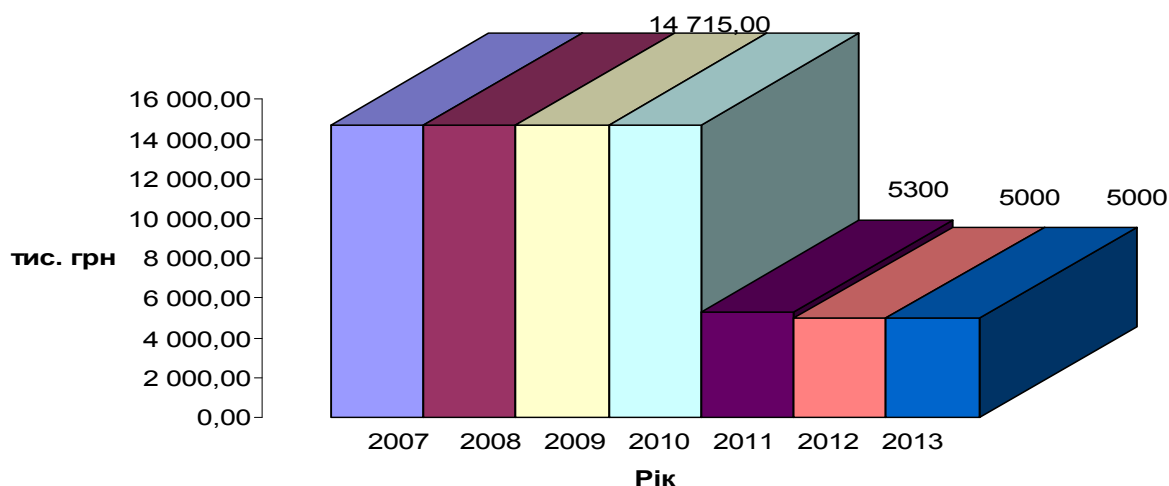

Рис. 1. Динаміка державного пільгового довгострокового кредитування на здобуття освіти

Тривалий досвід існування програми пільгового кредитування в Україні за стандартних умов, як бачимо, себе не виправдав, та ускладнюється недовірою до банківського сектору, недостатнім рівнем доходів домогосподарств, інфляційними коливаннями та мінливістю ринку праці. Виходячи з обмеженості державних коштів, потрібно відзначити, що за державою закріплюється роль гаранта по освітньому кредитуванню, але так як існуючих коштів недостатньо, то потрібно диверсифікувати джерела їх надходження для досягнення більшого соціального ефекту. Для розширення цих джерел пропонується залучити кошти, які мають теоретичне підґрунтя для спрямування їх у галузь освіти – це державна допомога при народженні дитини, згідно з Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». За цим Законом встановлюється зазначена сума коштів, яку сім'я отримує при народженні дитини, залежно від кількості дітей. Ці кошти повинні бути витрачені за цільовим призначенням, тобто на потреби дитини, але в Законі не відзначені конкретні напрямки видатків цих коштів, на відміну від російського законодавства. В Росії кошти материнського капіталу використовуються за такими напрямками: покращення житлових умов, сплата послуг в сфері освіти та підвищення частки трудової пенсії матері дитини [9]. Це можна віднести до переваг, які допомагають відстежити цільовий характер цих коштів. В реалії державна допомога на дитину частіш за все витрачається на поточні потреби: виховання та розвиток дитину, під цим розуміється все необхідне – від їжі до іграшок та освітніх закладів, також батьки дитини можуть використати ці кошти на покращення умов житла, як зазначалось вище, що також можна віднести до умов виховання дитини. Тобто ці кошти повинні бути спрямовані на допомогу батькам виховати дитину, дати їм необхідний мінімум для її розвитку. Тому пропонується надалі називати цю дитячу допомогу «кошти розвитку (становлення)».

В різних країнах ситуація з допомогою держави на дитину досить різна, але одне можна відзначити, що це досить невеликі кошти у порівнянні з видатками, які несуть домогосподарства. Так в Іспанії ці кошти складають 1500 євро, в Польщі за народження дитини платять 120 євро, в Німеччині жінка отримує кошти у розмірі 67% її заробітної плати за останній рік перед пологами, в Естонії отримують близько 310 євро, а у США допомога за народження дитини відсутня [9]. Поряд з цими коштами також передбачена державна допомога, яка сплачується раз на місяць у встановленому законом порядку. Але нашої уваги потребують кошти розвитку. В Україні Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» також встановлена ця державна підтримка у 2013 р. у розмірі: на першу дитину – кратна 30 розмірам прожиткового мінімуму; на другу дитину – кратна 60 розмірам

прожиткового мінімуму; на третю і кожна наступну дитину – кратна 120 розмірам прожиткового мінімуму. А з 2014 р. розмір цих коштів складає 41000 грн на кожна дитину.

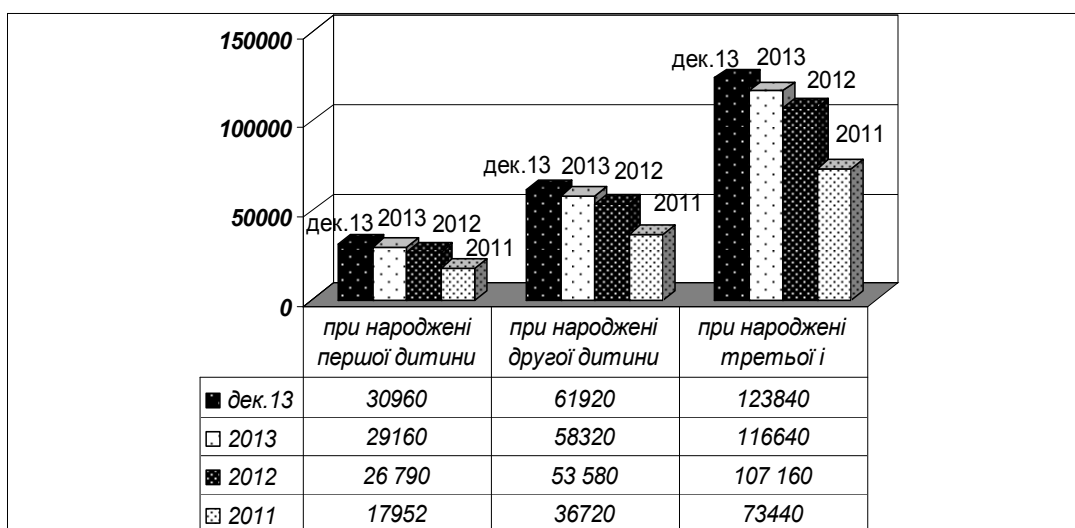

Рис. 2. Динаміка коштів розвитку на дитину в Україні [11]

Визначимо призначення коштів розвитку – це кошти, спрямовані на допомогу батькам для розвитку людського капіталу дитини або покращення соціальних умов, необхідних для сталого розвитку дитини. Тобто ці кошти повинні мати визначений цільовий характер, а саме: бути спрямованими на здобуття освіти, здоров'я та житлових умов дитини. Зважаючи на це, пропонується залучити ці кошти до програми з отримання вищої освіти. По-перше, потрібно визначити, що ці кошти мають соціальний характер, тому повинні бути захищені від знецінення, що стане підґрунтям для зацікавленості домогосподарств у цій програмі; рівноправність усіх учасників, а також гарантії держави у виплатах по них. Аналогом для управління коштами для освітнього кредитування може бути недержавний пенсійний фонд, де гарантується захищеність внесків вкладників. В ході програми освітнього кредитування існують два потоки коштів: перший – залучені кошти, які включають в себе видатки на допомогу при народженні дитини та кредитні кошти на освіту, другий – виданий освітній кредит. Тому пропонується для їх регулювання та контролю об'єднати ці потоки коштів у Фонд соціального розвитку, який відповідатиме за соціальне спрямування коштів для розвитку майбутніх поколінь. Обов'язками фонду визначається контроль за залученням, перерозподілом та використанням соціальних коштів, за прикладом недержавних пенсійних фондів. Фонд має право розпоряджатися цими коштами для отримання доходності, яка перерозподіляється між учасниками фонду з щомісячними виплатами у розмірі цієї доходності, але не менше ніж щомісячний дохід за депозитами. Це гарантуватиме надання виплат по догляду за дитиною, а сума внесених коштів зберігатиметься до моменту вступу у ВНЗ, і стає фінансовим джерелом для надання освітнього кредиту. Згідно з Антикризисним положенням 2014 р. кошти при народженні дитини видаються за наступною схемою: 10 000 грн одноразово при народженні, а решта суми щомісяця протягом 3 років у розмірі 800 грн. Запропонований варіант надає можливість зберегти цю суму протягом 17 років та отримувати дохід з неї, що співпадає з визначеною сумою, тільки не 3 роки, а 17.

Цей Фонд, як і недержавні пенсійні фонди, повинен передбачати потрійний нагляд держави: Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг, Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку, Національним банком України. Контроль повинен відбуватись щоденно і за необхідності вище зазначені органи можуть впливати на роботу фонду для збереження накопичень громадян. Кошти, які наразі держава виділяє на програму освітнього кредитування, формуватимуть резервний фонд для покриття можливих збитків. Дострокове вилучення коштів з Фонду можливе у разі хвороби особи, на користь якої відкрито рахунок або членів сім'ї, а також для покращення житлових умов на користь

дитини. Розглянувши залучення та регулювання коштів, перейдемо до другої невід’ємної частини – освітнє кредитування.

Розглянемо положення існуючої програми освітнього кредитування освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, з урахуванням побудови Фонду та соціального спрямування залучених коштів. При зарахуванні до навчального закладу згідно з вартістю навчання можливі два варіанти: при вартості навчання до 12000 грн оплата відбувається списанням кожний семестр коштів з рахунку вкладника на рахунок ВНЗ; при вартості навчання вище 12000 грн пропонується програма кредитування освіти згідно з визначеними умовами. Розглянемо побудову кредитної програми фінансування освіти.

Згідно з Законом України «Про пільгове кредитування громадян для здобуття вищої освіти» визначено строк погашення кредиту 15 років, починаючи з дванадцятого місяця після закінчення навчання у вищому навчальному закладі. З урахуванням можливостей паралельного накопичення та кредитування строк кредитування можна зменшити до десяти років.

Інша категорія, яка відповідає соціальній спрямованості цього кредиту – це відсоткова ставка, наразі вона становить 3 %. Але з огляду на те, що для розвитку освітнього кредитування потрібно залучити додаткові кошти, то відсоткову ставку можна збільшити, але залишити на рівні, доступному для споживачів. На розмір відсотка впливають такі показники, як облікова ставка НБУ, рівень інфляції, строк, розмір та попит на кредит та інші. З огляду на те, що цей вид кредиту несе соціальний характер, а також з досвіду закордонних освітніх програм, вважаємо, що потрібно обирати відсоткову ставку з урахуванням розміру облікової ставки НБУ, що враховуватиме і грошово-кредитну політику у країні, і інтереси банків. Тобто відсоткова ставка за освітніми кредитами повинна дорівнювати обліковій ставці НБУ і переглядатись два рази на рік, але не повинна перевищувати 15%. Протягом останніх років облікова ставка НБУ мала таку динаміку.

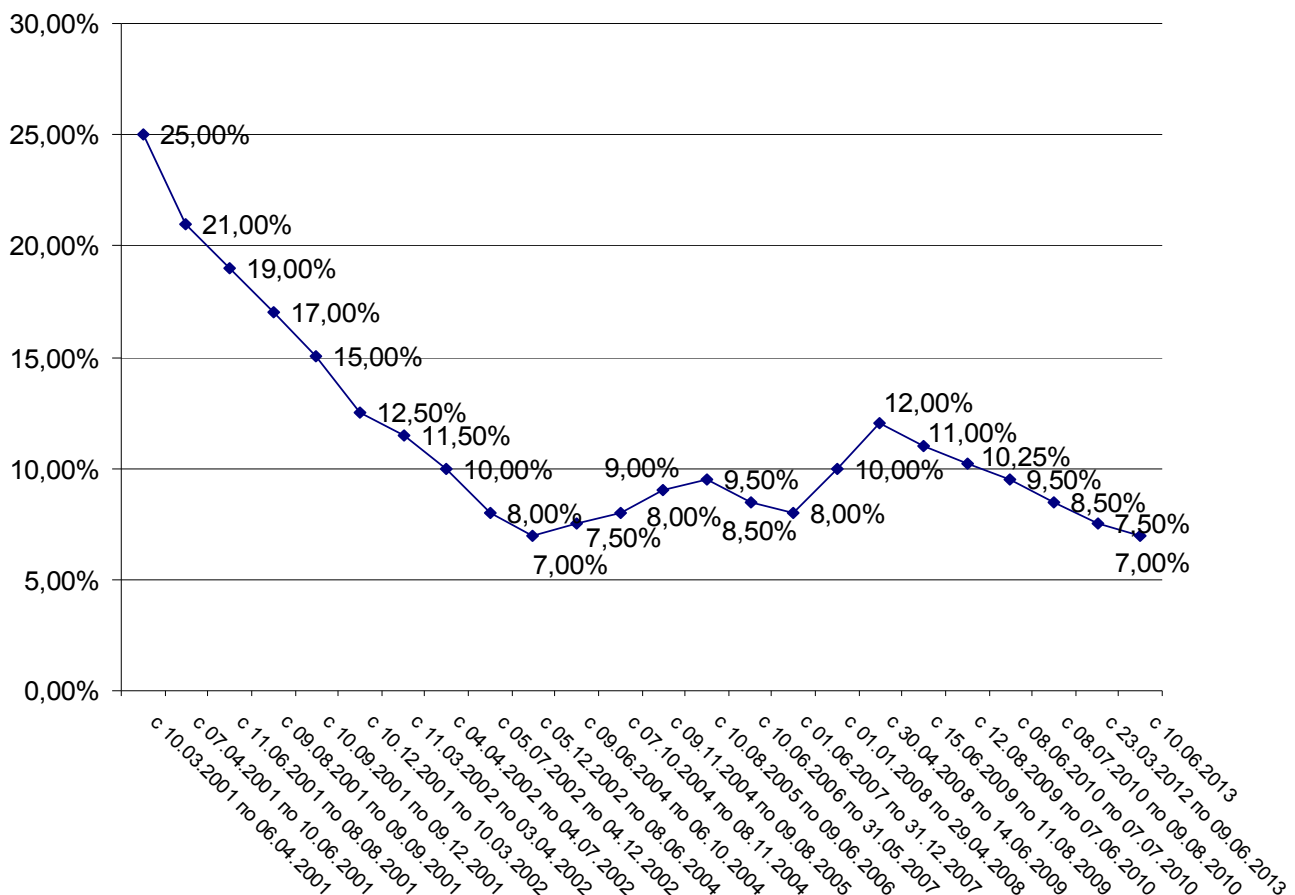

Рис. 3. Динаміка облікової ставки НБУ [12]

Динаміка облікової ставки відображає, що за останні більше ніж 10 років не відбувалося її збільшення вище 12%, що входить в запропоновані умови освітнього кредитування.

Цільовий характер освітнього кредитування забезпечується за рахунок прямого перерахування коштів з рахунку клієнта на рахунок навчального закладу, після того, як студент укладе контракт на навчання з ВНЗ, а потім з банком, що і виступає умовою для кредитування. Оплата за навчання повинна здійснюватись кожний семестр, і, враховуючи закордонний досвід, доцільно ввести залежність кредитування від якості навчання, тобто кредитування триває, якщо студент вчиться без заборгованостей, а середній бал його успішності повинен бути не меншим 3,7. Залежність від успішності хоча і ставить рамки для кредитування, але стимулює студентів до підвищення якості навчання. Хоча середній бал, який пропонується встановити, як умова для кредитування, нижчий 4, це не свідчить про заниження умов, потрібно враховувати, що людський капітал кожної людини різниться і цей показник враховує можливість відставання студентів по дисциплінах, але не впливатиме на розмір його доходу в майбутньому.

При припиненні навчання за академічну заборгованість або невиконання навчального плану кошти, витрачені на здобуття освіти за період, коли навчався студент, не повертаються, а борг погашається за рахунок депозиту, який служив гарантом; якщо цих коштів буде недостатньо, боржник повинен протягом двох років погасити позику. За необхідності взяття академічної відпустки строк кредиту подовжується. На період відпустки кредитування та нарахування відсотків призупиняється, що оформлюється додатковою угодою до існуючого договору, а після наказу ВНЗ про поновлення навчання знов починається процес кредитування.

Розглянувши закордонний досвід та визначивши категорії покращення державної підтримки освітнього кредитування, зведемо їх до умов надання цього виду кредиту.

Таблиця 1

Умови державного освітнього кредитування в Україні

Сума кредиту	Вартість навчання згідно контракту
Строк кредиту	Від 4 до 10 років
Відсоткова ставка	Облікова ставка НБУ
Забезпеченість	Кошти Фонду соціального розвитку

Розрахуємо вартість освітнього кредиту, виходячи з зазначених умов, і розглянемо вартість навчання у декількох варіантах. Візьмемо вартість навчання незмінною впродовж чотирьох років та відсоткову ставку, яка відповідає обліковій ставці НБУ в 2013 р. В розглянутому прикладі загальна сума погашення кредиту з вартістю 12000 грн – 41895 грн, з вартістю навчання 15000 та 20000 грн – 52368,75 та 69825 грн відповідно. За умовами кредитування кошти Фонду соціального розвитку кожний рік покривають відсотки по кредиту, а також 50% залишку по кредиту. За таких умов кредит вартістю навчання до 15000 грн на рік покривається майже повністю. Також при бажанні кредитувати п'ять років навчання відсоток погашення щорічної суми кредиту може бути знижений, що подовжить тривалість використання вкладених коштів. Так як виплати коштів відбуваються раз на півроку, а залишок коштів залишається у Фонді і приносить дохід, то вартість навчання може більше покриватись, ніж у наведених розрахунках.

У випадку, якщо при сплаті за навчання на рахунок вкладника ще залишаються гроші, вони можуть бути видані власнику рахунку, якщо всі видатки по кредиту погашені. Вкладники можуть поповнювати свій рахунок у Фонді протягом усіх років, що збільшить суму накопичень.

Для залучення до цієї програми дітей, кошти розвитку яких вже використані, можна запропонувати відкрити рахунок на дитину у Фонді і накопичувати на ньому кошти на

майбутнє. Кредитування освіти цих вкладників може здійснюватись у відсотковому співвідношенні до забезпеченості кредиту.

З проведеного вище дослідження можна визначити, що формування Фонду соціального розвитку, призначенням якого є акумулювання та приріст коштів для розвитку людського капіталу майбутніх поколінь, має велике соціальне значення, підвищує ефективність державної підтримки дітей та розширює можливості для побудови соціальної економіки.

Висновки. Недієвість існуючих програм державної підтримки призводить до безрезультатності їх діяльності і в результаті до неефективного використання бюджетних коштів, а це в свою чергу зменшує добробут населення. Для підвищення ефективності державної підтримки дітей було запропоновано введення цільового використання видатків при народженні дитини та побудову на їх основі Фонду соціального розвитку, завдяки якому стає можливим досягнення ряду соціальних переваг, до яких можна віднести наступні:

1. Розширення можливостей для покращення соціального рівня життя, а саме: отримання протягом 17 років додаткового щомісячного стабільного доходу при збереженні основної суми вкладу, яка використовується у майбутньому для розвитку людського капіталу.

2. Можливість рівного доступу до вищої освіти усім верствам населення, стимулювання якості навчання.

3. Зберігання коштів у фінансовій системі України, що надає можливість регулювати і контролювати їх використання.

4. Покращення добробуту населення за рахунок накопичень, які не завжди в змозі робити домогосподарства з низьким рівнем доходів.

5. Розширення освіченості людей у фінансових знаннях, виховання культури регулювання своїх капіталів та посилення довіри до фінансових установ і держави.

6. За рахунок Фонду зменшення кредитного навантаження, що дає можливість домогосподарствам диференціювати свої доходи не змінюючи при цьому структури своїх видатків, тобто розвиваються мотиви завбачливості у населення та зменшується залежність від кредитних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Глущенко О.В. Фінансова архітектура: теоретико-методологічний аспект / О.В. Глущенко // Наука й економіка. – 2013. – № 4(32). Том 1. – С. 43–52.
2. Прахов И.А. Характеристики образовательных кредитов и их влияние на спрос на образовательное кредитование в России / И.А. Прахов, Г.В. Андрушак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://publications.hse.ru/chapters/67553120>
3. Абанкина И.В. Кредитование образования в зарубежных странах / И.В. Абанкина, Б.И. Домненко, Н.Я. Осовецкая // Прогнозис. – 2005. – Т. 4. № 3. – С. 248–267.
4. Макашина О.В. Практика государственной поддержки предоставления образовательных кредитов в России и за рубежом / О.В. Макашина, М.А. Чистилина // Вестник ИГЭУ. – Иваново, ИГЭУ, 2011. – Выпуск 1.
5. Anthony S. Student income and student behaviour in Denmark. European J. of Education. Vol. 34. P. 87–94.
6. Прахов И.А. Образовательный кредит: зарубежный опыт и возможности использования в условиях асимметричной информации / И.А. Прахов, Е.В. Савицкая // Вопросы образования. – 2007. – № 1. – С. 133–152.
7. Программа льготного кредитования Сбербанком РФ с государственным субсидированием [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mesi.ru/education/higher/undergraduate/admission/outbudget/loans/sberbank_lending.php
8. Про затвердження Порядку надання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.2003 р. № 916 // Офіційний Вісник України – 2003. – № 25. – С. 218.

9. Материнский капитал в 2014 году. Какая сумма? Что изменилось? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.papaимama.ru/arts.php?art=matkapital>
10. Пособие на ребенка в странах Европы [Электронный ресурс]. –Режим доступа : <http://www.domeuropa.eu/womens/27-womens/67-posobiya-na-rebenka-v-stranax-evropy>
11. Допомога при народженні дитини – 2014 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.i-law.kiev.ua/?p=130>
12. Національний банк України [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
-